

ГІЙОМ МЮССО

ТАЄМНИЧЕ ЖИТТЯ
ПИСЬМЕННИКІВ

КОЖЕН МАЄ
ТРИ ЖИТТЯ

GUILLAUME MUSSO

LA VIE SECRÈTE
DES ÉCRIVAINS

Roman

ГІЙОМ МЮССО

ТАЄМНИЧЕ ЖИТТЯ
ПИСЬМЕННИКІВ

Роман

ХАРКІВ **2020** **КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ**

УДК 821.133.1
М98

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Musso G. *La vie secrète des écrivains* : Roman / Guillaume Musso. —
Paris : Calmann-Lévy, 2019. — 352 p.

Переклад з французької *Валерії Космідайло*

Дизайнер обкладинки *Аліна Белякова*

ISBN 978-617-12-7883-7 (PDF)
ISBN 978-617-12-7628-4
ISBN 978-2-7021-6548-5 (фр.)

© Calmann-Lévy, 2019
© Hemigo Ltd, видання українською мовою, 2020
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2020

Натану

Щоб вижити, потрібно розповідати історії.

Умберто Еко. Острів напередодні

Острів Бомон

Пролог

ЗАГАДКОВИЙ НАТАН ФОУЛЗ

(Газета «Le Soir», 4 березня 2017 року)

Автор легендарної «Лорелей Стрейндж» відсутній на літературній сцені майже двадцять років, проте в читачів різного віку він усе ще викликає справжнє захоплення. Усамітнівшись на острові в Середземному морі, письменник уперто відмовляється від будь-яких контактів із медіа. Ця книжка — репортаж про відлюдництво на острові Бомон.

Це називають ефектом Стрейзанда: що старанніше ви намагаєтеся щось приховати, то більшу увагу привертаєте до того, що хочеться втаїти. Від часу свого раптового зникнення у тридцять п'ять років зі світу письменництва Натан Фулз є жертвою цього зворотного механізму. Охоплене ореолом таємничості, життя франко-американського письменника протягом двох десятиліть викликало чимало говору та гомону.

Фулз народився в Нью-Йорку в 1964 році, батько — американець, мати — французька; дитинство провів в околицях Парижа, але повернувся до Сполучених Штатів, щоб завершити навчання: спочатку в Академії Філліпса, згодом — у Єльському університеті. Здобувши ступінь із права та політології, він береться за гуманітарну діяльність, кілька років працює в організаціях «Боротьба з голодом» та «Лікарі без кордонів», зокрема в Сальвадорі, Вірменії та Курдистані.

УСПІШНИЙ ПИСЬМЕННИК

Натан Фоулз повертається до Нью-Йорка в 1993 році й публікує свій перший роман «Лорелей Стрейндж» — шлях ініціації дівчини-підлітка в психіатричній лікарні. Успіх не приходить одразу, але за кілька місяців завдяки сарафанному радіо — передовсім серед молоді — роман стає хітом продажів. За два роки своїм другим твором, великим за обсягом поліфонічним романом майже на тисячу сторінок — «Маленьке американське містечко» — Фоулз здобуває Пулітцерівську премію, і його змушені визнати одним із найбільш оригінальних голосів американської літератури. У кінці 1997 року письменник уперше дивує літературний світ. Оселившись у Парижі, він публікує новий текст, написаний французькою. «Вражені» — це несамоविта історія кохання, а водночас — переосмислення трауру, душевного життя та могутності письменництва. Саме тоді він по-справжньому відкрився французькій публіці, зокрема завдяки участі в спецвипуску «*Vouillon de culture*»¹ спільно із Салманом Рушді, Умберто Еко та Маріо Варгасом Льюсою. Фоулз ще раз з'явиться в цій телепрограмі в листопаді 1998 року, що, як з'ясується згодом, буде передостанньою його появою в медіа. За сім місяців, коли письменникові заледве виповниться тридцять п'ять, він анонсує у своєму прощальному інтерв'ю для «*Франс Прес*» безапеляційне рішення припинити писати.

УСАМІТНЕННЯ НА ОСТРОВІ БОМОН

Відтоді письменник дотримувався свого слова. Переїхавши до будинку на острові Бомон, Фоулз ніколи більше не публікував жодного тексту й не давав інтерв'ю. Він також

¹ «Поживне середовище» (дослівно — «культурний бульйон») — ток-шоу про культуру, що транслювалося у прайм-тайм із 1991 по 2001 рік по французькому телебаченню. (*Тут і далі прим. перекл., якщо не вказано інше*).

відмовився від усіх запрошень робити теле- чи кіноадаптації його романів (*Netflix* і *Amazon* нещодавно, подекують, вкотре піймали облизня, незважаючи на досить солідну фінансову пропозицію).

Уже близько двадцяти років гримке мовчання «самітника на Бомоні» не перестає жити домисли. Чому Натан Фоулз у тридцять п'ять років на піку слави добровільно вирішує сховатися від світу?

«Не існує таємничого Натана Фоулза, — стверджує Джаспер Ван Вік, незмінний агент письменника. — Нема тут ніяких секретів. Натан просто зайнявся іншим. Він остаточно перегорнув сторінку письменництва та видавничих реалій». Коли його спитали про будні письменника, Ван Вік продовжив невизначено відповідати: «Як мені відомо, Натан зайнятий особистими справами».

ЩОБ БУТИ ЩАСЛИВИМИ, ЖИВИМО ПРИТАЄНО

Щоб покласти край найменшим очікуванням читачів, агент уточнює, що автор «за двадцять років не написав ані слова», і виказує категоричність: «Якщо “Лорелей Стрейндж” і порівнюють із “Ловцем у житі”, то все-таки Фоулз — не Селінджер: у його будинку немає сейфа, повного рукописів. Більше ніколи не буде нового роману авторства Натана Фоулза. Навіть після його смерті. Це достеменно».

Попередження, яке не знеохотило найдопитливіших намагатися дізнатися більше. Протягом років чимало читачів та журналістів допливли аж до острова Бомон, щоб потинятися довкола оселі Фоулза. Двері перед ними завжди були зачинені. Недовіра, що варта, вочевидь, мешканців острова. Це місця, де, навіть до приїзду письменника, стало девізом твердження «щоб бути щасливими, живімо притаєно»; тож годі дивуватися. «Місцева влада не розголошує персональні дані резидентів острова, видатних чи ні», — от і вся відповідь мерії. Мало хто з острів'ян погоджується щось розповісти про письменника. Ті, що погодилися відповісти на

наші запитання, деромантизують життя автора «Лорелей Стрейндж». «Та не живе Натан Фоулз, як у норі, скоцюрбившись, — запевняє Івон Сікар, дружина єдиного медика на острові. — Ми часто перетинаємося, коли на своїй *Mini Moke* він їде на закупи до “Закутка Еда”, єдиного гастроному в місті». Фоулз також заглядає до пабу, «зазвичай під час трансляцій матчів марсельського “Олімпіка”», — уточнює власник закладу. Один із постійних відвідувачів пабу зазначає, що «Натан не такий дикун, як часом його описують журналісти. Радше це приємний чолов’яга, який добре знається на футболі та любить японське віскі». Лише одна тема здатна його розізлити: «Якщо ви спробуєте заговорити про його книжки чи літературу, Фоулз зрештою розвернеться й піде».

ПУСТКА В ЛІТЕРАТУРІ

Серед колег-письменників є чимало палких прихильників Фоулза. Том Бойд, наприклад, виказує безмежний захват. «Я йому зобов’язаний деякими своїми найкращими емоціями, пов’язаними з читанням, і, безсумнівно, він — один із тих письменників, перед ким я в боргу», — стверджує автор «Трилогії янголів». У такому ж тоні відгукується Тома Деґале, який вважає, що трьома різними книгами Фоулз сконструював оригінальне творіння, що стане знаменним. «Звісно, як і всім, мені шкода, що він зник із літературної арени, — заявляє французький прозаїк. — У наш час не вистачає його голосу. Мені дуже хотілося б, щоб Натан повернувся на літературне поприще, написавши новий роман, але, гадаю, цього ніколи не трапиться».

Це ймовірно, та не забуваймо, що Фоулз обрав епіграфом до свого останнього роману фразу з «Короля Ліра»: «То зірки, зірки керують долею людською»¹.

Жан-Мішель Дюбуа

¹ Переклад Максима Рильського.